

26.11.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
STM 25.10.2018

Asiakasetelin arvon määrittämistä koskeva selvitys

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausunnon Asiakasetelin arvon määrittäminen -selvityksestä. Selvitys liittyy valinnanvapautta koskevan hallituksen esityksen (HE 16/2018) 70 §:ssä kuvattuihin asiakasetelipalveluntuottajille maksettaviin korvauksiin ja korvauseriaatteisiin.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö pitää erittäin tarpeellisena, että maakuntien valmistelua ja toimeenpääntöä tuetaan ohjeiden ja oppaiden avulla. Tämäkin selvitys on tarpeellinen. Ohjeluonnos kuvaa asiakasetelin arvonmäärittämiseen liittyvät keskeiset asiat mutta selvitys jää vielä aika yleiseksi. Valtiovarainministeriö katsoo, että seuraavassa vaiheessa tulisi kiinnittää huomiota käytännön esimerkkien kuvaukseen asiakasetelipalvelun tuotteistuksesta, kannustin- sekä olosuhdekorvauksista.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota seuraaviin yksittäisiin raportin kohtiin, joita olisi syytä tarkentaa. Näitä ovat seuraavat:

- Sivun 7 kohta 3: ”Tulevaisuudessa asiakasetelillä hankittavissa palveluissa omavastuuta ei ole, vaan asiakaseteli kattaa palveluntuottajalle menevän maksun ja asiakasmaksulain mukaan määräytyvän asiakasmaksun maakunnalle”.
Valtiovarainministeriö esittää, että tekstiä tarkennettaisiin siten, että asiakasetelillä hankittavan palvelun omavastuu on maakunnalle mahdollisesti maksettava, asiakasmaksulain perusteella määriteltävä asiakasmaksu.
- Luku 3.4 kohta 2: Kohdassa esitetään, että asiakaseteleillä voidaan täydentää henkilökohtaisen budjetin asiakkaiden palveluita.
Valtiovarainministeriö katsoo, että teknisesti tämä on tietysti mahdollista mutta ei ehkä useimmissa tilanteissa tarkoituksenmukaista. Asiakkaalle useiden uusien valinnanvapausmenetelmien käyttäminen on vaikeaa ja kokonaisuus voi siten hajota. Jos kyse on laissa tarkoitettuun henkilökohtaiseen budjettiin kuuluvasta osasta, tulisi erillisen asiakasetelin sijaan sisällyttää asia henkilökohtaiseen budjettiin. Muutoin maakunnalle asiasta aiheutuu hallinnollista työtä ja kustannuksia.
- Luku 4 viimeinen kappale: Muistiossa esitetään apuvälineiden oston olevan mahdollista asiakasetelillä siten, että asiakkaan maksaa kalliimman apuvälineen ja asiakasetelin välisen hinnan erotuksen.
Valtiovarainministeriö katsoo, että koska kyseessä on olennainen ero voimassa olevaan palvelusetelijärjestelmään tekstistä tulisi käydä selvemmin esiin se, että omalla rahalla maksetut palvelut ovat poikkeus pääsäännöstä. Pääsääntö on, ettei asiakas voi maksuosuutta lisäämällä hankkia parempilaatuista palvelua.
- Luku 4.1: Kilpailun lähtökohtien kuvauksen osalta todetaan, että toimivan kilpailun mahdollistamiseksi on tärkeää, että markkinoilla olisi mahdollisimman vähän alalle tuloa esittäviä.
Valtiovarainministeriö katsoo, että tekstissä olisi tärkeä tuoda esiin tasapaino markkinoille tuloa ja riittävän laadukkaiden sote-palvelujen välillä. Esiin tuodut

tuottamisen ehtoihin liittyvät yksityiskohdat ovat kuitenkin tärkeitä riittävän laadukkaiden palvelujen turvaamisessa ja siksi tasapaino riittävien tuottamisen ehtoihin ja riittävän helpon markkinoille tulon välillä olisi tärkeä löytää.

- Luku 4.1: Valtiovarainministeriö katsoo, että esiteltyt asiakassetelien hyödyt sopisivat paremmin tavoitteita kuvaavaan 2 lukuun.
- Luku 4.2: "Asiakasmaksulain uudistuksen myötä asiakkaan maksama asiakasmaksu määräytyy suoraan asiakasmaksulain perusteella ja on sama riippumatta siitä, onko palvelun tuottaja julkinen vai yksityinen toimija. Asiakas maksaa aina asiakasmaksun suoraan maakunnalle."

Valtiovarainministeriö katsoo, että kohta on tarpeellinen sen vuoksi, että siinä selvennetään, kenellä on oikeus periä asiakasmaksut. Säännös kuitenkin vastaa jo nykyistä asiakasmaksulakia (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 12 §)
- Luku 5.3.1:

Valtiovarainministeriö katsoo, että tuotteistuksessa olisi syytä tuoda tarkemmin tuotteistuksen perusajatusta: Tuotteistus käsittää palvelutuotteen sisällön kuvauksen eli mitä palvelu pitää sisällään ja joskus myös sitä, mitä palvelu ei pidä sisällään. Luvussa myös todetaan, että "Tulevien maakuntien kuntien välillä saattaa palvelusisällöissä olla nykyisin eroja. Joissakin kunnissa voi esimerkiksi kotihoitoon sisältyä siivouspalvelu, mutta toisissa ei". Valtiovarainministeriö katsoo, että tekstissä tulisi käydä selvästi esille, ettei kuitenkaan maakunnan sisällä palvelut voi eriytyä, vaan palvelut tulee tuottaa yhdenvertaisesti koko maakunnan alueella.
- Luku 5 liikelaitoksen rooli asiakassetelijärjestelmässä:

Valtiovarainministeriö katsoo, että maakunnan liikelaitoksen rooli on kuvattu varsin lyhyesti ja tekstistä ei ehkä käy kaikki tavat määritellä asiakassetelin arvo tai prosessi. Sen, onko henkilö oikeutettu saamaan palveluja, määrittelee liikelaitos. Tämän jälkeen asiakassetelin ehdot määräytyvät hallintopäätöksen perusteella. Hallintopäätöksessä voi olla tarkkaan määräytyvä hinta tai hinnoitteluväli, jonka sisällä asiakassetelin arvo voidaan määritellä. Koska tämä prosessi on antamisessa tärkeä, tulisi se kuvata tarkemmin. Samoin tulisi jossain käydä ilmi se, millainen valitusoikeus setelin arvoon asiakkaalle syntyy ja missä vaiheessa.
- Luku 6 esimerkki jatkuvasta kotihoidosta Bundled Payment-mallilla:

Valtiovarainministeriö katsoo, ettei esimerkin esille otto ole käytännössä onnistunut. Parempi esimerkki olisi, että esimerkiksi jonkun erikoissairaanhoidon toimenpiteen jälkihoito kuuluisi erikoissairaanhoidon asiakassetelin korvaukseen.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Jani Pitkäniemi